

УДК 658.15

БУНДА О.М., ПЕРОВА О.М.

Київський національний університет технологій та дизайну

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета. Дослідити методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства.

Методика. Для забезпечення досягнення поставленої мети в статті використовувались наступні методи: групування й порівняння показників при здійсненні горизонтального й вертикального аналізу, обчисленні величини відхилень за роками; методи аналізу коефіцієнтів; метод узагальнення отриманих результатів.

Результати. В ході проведеного дослідження висвітлено динаміку і структуру активів підприємства та джерел їх утворення, здійснено необхідні розрахунки коефіцієнтів, які характеризують фінансовий стан підприємства.

Наукова новизна. Наукова новизна статті полягає в удосконаленні існуючої моделі аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «Всесвіт», з метою використання даної моделі для аналізу фінансового стану інших підприємств.

Практична значимість. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що застосування удосконаленої методики в аналітичній практиці підприємств дозволить значно скоротити обсяги розрахунків та підвищити якість прийнятих управлінських рішень на підприємстві.

Ключові слова: аналіз, активи, коефіцієнт, ліквідність, платоспроможність, фінансовий стан, фінансова звітність.

Вступ. Для утримання стабільної тенденції розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах постійного загострення конкурентної боротьби необхідно достовірно оцінювати фінансовий стан підприємства. Фінансовий стан підприємства характеризує забезпеченість власними оборотними коштами, оптимальне співвідношення запасів товарно-матеріальних цінностей з потребами виробництва, а також своєчасне проведення розрахункових операцій і платоспроможність.

Оцінка фінансового стану підприємства показує в яких конкретних напрямках потрібно вести цю роботу. Відповідно до цього результати аналізу надають відповідь на питання, які існують найважливіші способи поліпшення фінансового стану підприємства в конкретний період його діяльності.

Постановка завдання. Дослідити методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства та сформулювати обґрунтовані висновки.

Результати дослідження. Для висвітлення методичних аспектів аналізу фінансового стану підприємства нами використовувались дані фінансової звітності ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр.

З метою дослідження методичних аспектів аналізу фінансового стану підприємства нами проведені розрахунки попереднього аналізу (експрес-аналізу) фінансового стану ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр. у таблиці 1.

Таблиця 1. Результати попереднього аналізу фінансового стану ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр.

Показники	2012	2013	2014	Тенденції очікуваних змін
1. Неплатежі, тис. грн.	303	323	520	Через значний рівень інфляції матиме тенденцію зростання на 3-7 % за рік
2. Коефіцієнт незалежності	0,955	0,945	0,933	ТОВ «Всесвіт» залишається незалежним
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,968	0,966	0,947	ТОВ «Всесвіт» залишається фінансово-стійким
4. Коефіцієнт ділової активності	0,936	0,873	0,659	Ділова активність значно зменшилась через складну політичну та соціальну ситуацію в країні
5. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,031	0,032	0,035	Цей показник збільшився на 0,001-0,004
6. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,032	0,034	0,037	Ефективність використання власних коштів залежить лише від якості управління підприємством та є внутрішнім фактором зростання фінансового рівня підприємства
7. Загальний коефіцієнт покриття по балансу	27,88	26,02	16,575	Зменшиться, оскільки у цей період з'являється довгострокова дебіторська заборгованість підприємства
8. Коефіцієнт участі власних і довгострокових позикових коштів в запасах і витратах	0,964	0,962	0,94	Загалом коефіцієнт зменшився на 0,024

Отже, проведений експрес-аналіз фінансового стану ТОВ «Всесвіт» показав, що за 2012-2014 рр. поточні зобов'язання підприємства мають тенденцію збільшення – на 217 тис. грн.

Так, коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт ділової активності мають значення, яке перевищує нормативне 0,5 та майже дорівнює 1 (є більшим за 0,95), що є свідчення повної самостійної незалежності та стійкості підприємства, платоспроможності та динамічного функціонування.

ТОВ «Всесвіт» є рентабельним, беззбитковим. Власного капіталу вистачає на покриття поточних збитків підприємства та уникнення довгострокових зобов'язань.

Далі нами досліджено показники діяльності ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 роки з точки зору комплексного аналізу.

Необхідно провести горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства та джерел їх утворення. Вертикальний та горизонтальний аналіз активів ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 роки наведено у таблиці 2.

Таблиця 2. Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр.

№ з/п	Показники	2012	2013	2014	Відхилення 2013/2012		Відхилення 2014/2013	
					абсол., тис. грн.	віднос- не, %	абсол., тис. грн.	віднос- не, %
1	Активи підприємства, всього, тис. грн.	9359	9596	9877	+237	+2,53	+281	+2,93
2	Необоротні активи, тис. грн.	911	1190	1258	+279	+30,62	+68	+5,71
	- у % до всіх активів	9,73	12,40	12,74	-	-	-	-
3	Оборотні активи, тис. грн.	8448	8406	8619	-42	-0,50	+213	+2,53
	- у % до всіх активів	90,27	87,60	87,26	-	-	-	-
3.1.	Матеріальні оборотні активи, тис. грн.	3762	4293	4307	+531	+14,11	+14	+0,33
	- у % до оборотних активів	44,53	51,07	49,97	-	-	-	-
3.2.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	321	195	161	-126	-39,25	-34	-17,44
	- у % до оборотних активів	3,80	2,32	1,87	-	-	-	-
3.3.	Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	4340	3897	4143	-443	-10,21	+246	+6,31
	- у % до оборотних активів	51,37	46,36	48,07	-	-	-	-
3.4.	Інші оборотні активи, тис. грн.	25	21	8	-4	-16	-13	-61,90
	- у % до оборотних активів	0,30	0,25	0,09	-	-	-	-

За розрахованими даними нами сформовані такі висновки:

1. Загальна вартість активів підприємства за 2012-2014 рр. має тенденцію збільшення на 237 тис. грн. за 2013р та на 281 тис. грн. за 2014р. Цей показник має стабільно високий рівень та відповідає нормативу;

2. Вартість необоротних активів за 2013 р. значно зросла – на 279 тис. грн., що свідчить про здороження вартості основних фондів за цей рік та їх оновлення. У 2014 р. цей показник зріс ще на 68 тис. грн. Це свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства;

3. Вартість оборотних активів підприємства за 2013 р. зменшилася на 42 тис. грн. та збільшилась на 213 тис. грн. за 2014 р., загальний приріст оборотних активів за ці два роки рр. складає 171 тис. грн.;

4. Матеріальні оборотні активи мають стабільну вартість, тобто підприємству вистачає активів, які використовуються у якості сировини, матеріалів та ін. для виробництва продукції;

5. Дебіторська заборгованість за 2013 рік зменшилась на 126 тис. грн., а у 2014 р. цей показник теж зменшився на 34 тис. грн., тобто у ці роки дебітори не поспішали платити підприємству по своїм боргам;

6. Грошові кошти та їх еквіваленти за 2013-2014 рр. зменшилися на 197 тис. грн. Незначне зниження цього показника не має негативних наслідків на роботу підприємства;

7. Інші оборотні активи за цей період зменшилися майже у тричі (на 17 тис. грн.), що спричинено економією ресурсів підприємства;

Вертикальний та горизонтальний аналіз джерел утворення підприємства наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. Аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр.

№ з/п	Показники	2012	2013	2014	Відхилення 2013/2012		Відхилення 2014/2013	
					абсол., тис. грн.	віднос-не, %	абсол. тис. грн.	віднос-не, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Джерела утворення активів, всього, тис. грн.	9359	9596	9877	+237	+2,53	+281	+2,93
2.	Власний капітал, тис. грн.	8936	9069	9217	+133	+1,49	+148	+1,63
	- у % до всіх джерел утворення активів	95,48	94,51	93,32	-	-	-	-
2.1.	Власний оборотний капітал, тис. грн.	8040	8083	8099	+43	+0,54	+16	+0,20
	- у % до власного капіталу	89,97	89,13	87,87	-	-	-	-
3.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	120	204	140	+84	+70	-64	-31,37
	- у % до всіх джерел утворення активів	1,28	2,12	1,42	-	-	-	-
4.	Поточні зобов'язання, тис. грн.	303	323	520	+20	+6,60	+197	+60,99
	- у % до всіх джерел утворення активів	3,24	3,37	5,26	-	-	-	-
4.1.	Кредити банків, тис. грн.	-	-	-	-	-	-	-
4.2.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	303	323	520	+20	+6,60	+197	+60,99
	- у % до поточних зобов'язань	100	100	100	-	-	-	-

По розрахункам показників сформуємо такі висновки:

1. Загальна вартість джерел утворення активів за 2012-2014 рр. має тенденцію збільшення на 237 тис. грн. за 2013 р. та на 281 тис. грн. за 2014 р. Цей показник говорить про фінансову стійкість та динамічну роботу підприємств у цей період;

2. Власний капітал підприємства у 2013 р. збільшився на 133 тис. грн., а у 2014 р. він зріс на 133 тис. грн. Власний капітал - це частина в активах підприємства, що залишається

після вирахування його зобов'язань, тобто цей показник говорить про стабільність отримання прибутку підприємством за 2012-2014 роки.

3. Довгострокові зобов'язання і забезпечення за 2012-2014 рр. зросли на 20 тис. грн. – це негативні зміни у балансі підприємства, оскільки вони свідчать про утворення у підприємства довгострокової кредиторської заборгованості перед банками, інших довгострокових фінансових зобов'язань, відстрочених податкових зобов'язань, інших довгострокових зобов'язань.

4. Поточні зобов'язання підприємства за 2012-2014 р.р збільшилися на 190 тис. грн.

5. Кредити банків відсутні на підприємстві, що є сприятливою обставиною і говорить про самозабезпечення підприємства.

6. Кредиторська заборгованість у 2013 році збільшилась на 20 тис. грн., тобто є незначною для підприємства, а у 2014 році кредиторська заборгованість значно зросла на 197 тис. грн., це свідчить про те, що підприємство має значну заборгованість перед своїми постачальниками та підрядниками та затримує оплату.

7. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття у 2012-2014 рр. на підприємстві відсутні.

Після ознайомлення з балансом і аналізу структури активів та пасивів балансу підприємства необхідно проаналізувати показники, що характеризують фінансову діяльність підприємства більш детально. Вся сукупність таких показників може бути наведена у вигляді таких груп, що характеризують: платоспроможність (фінансову стійкість); ліквідність; ділову активність; рентабельність.

Результати комплексного аналізу зведено до таблиці 4.

Таблиця 4. Показники фінансового стану ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр.

№	Показники	2012	2013	2014
Аналіз ліквідності підприємства				
1	Коефіцієнт покриття	27,88	26,02	16,58
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	15,38	12,67	8,28
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	14,32	12,06	7,97
4	Чистий оборотний капітал, тис. грн.	8145	8083	8099
Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,955	0,945	0,933
2	Коефіцієнт фінансування	0,047	0,058	0,072
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,964	0,962	0,94
4	Коефіцієнт маневреності ВК	0,911	0,891	0,879
Аналіз ділової активності підприємства				
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,936	0,873	0,659
2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	25,67	26,43	15,21
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	42,32	32,06	36,01

Продовження Таблиці 4

4	Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	17,02	22,46	10
5	Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	14,02	13,62	23,67
6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1,53	1,56	1,05
7	Коефіцієнт оборотності основних засобів (ФВ)	12,81	8,64	6,04
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,98	0,92	0,702
Аналіз рентабельності підприємства				
1	Коефіцієнт рентабельності активів	0,031	0,032	0,035
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,032	0,034	0,037
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,033	0,037	0,053
4	Коефіцієнт рентабельності продукції	0,089	0,087	0,106

Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. На підприємстві коефіцієнт покриття значно переважає 2, тому можна говорити, що структура балансу є задовільною, підприємство платоспроможне, тобто підприємству цілком вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань, а на 1 грн. короткострокових зобов'язань у 2014 році припадає 16,58 грн. активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Коефіцієнт швидкої ліквідності – цей показник перевищує нормативне значення (1). У 2012-2013 рр. цей показник зменшився на 2,71 та на 4,39 у 2013-2014 рр., тобто у підприємства залишається найбільш ліквідні оборотні кошти – грошові кошти та їх еквіваленти, фінансові інвестиції та кредиторська заборгованість.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Коефіцієнт абсолютної ліквідності – цей показник у 2012-2013 зменшився на 2,26 та на 4,09 у 2013-2014 рр., що свідчить про велику довгострокову дебіторську заборгованість, яка сформувалася під час роботи підприємства у цей період.

Чистий оборотний капітал - його наявність та величина свідчать про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. Підприємство вчасно розраховується за своїми поточними зобов'язаннями та має достатню фінансову стійкість, оскільки в цьому випадку певна частина необоротних активів фінансується за рахунок поточних зобов'язань. Негативним є зменшення рівня прибутку підприємства на 46 тис. грн. за 2012-2014 рр.

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Фінансова автономія від зовнішніх джерел є дуже високою у 2012-2014 рр., показники за цей період значно перевищують нормативне значення (норматив > 0,5), тобто підприємство є майже 100%-во фінансово

автономним, незалежним від зовнішнього фінансування у цей період. Але за досліджуваний період цей показник зменшився на 0,022 в цілому.

Коефіцієнт фінансування характеризує залежність підприємства від залучених засобів. коефіцієнт фінансування має тенденцію постійного незначного зростання (на 0,011 у 2012-2013 рр. і на 0,014 у 2013-2014 рр.), тобто надходження позичково капіталу були незначними, а частка власного капіталу є незмінною.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами. Як і попередні показники, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами має високий рівень та має тенденцію незначного коливання (зменшення на 0,002 у 2012-2013 рр. і на 0,022 у 2013-2014 рр.), тобто підприємство у повній мірі забезпечено власними оборотними засобами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка - капіталізована. Цей показник за 2012-2014 рр. зменшився на 0,032, тобто зменшилася частина власного капіталу, яка використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їхнього залучення. Коефіцієнт оборотності активів має тенденцію зменшення (на 0,277 в цілому) – це сприятлива умова для переведення активів підприємства у ліквідні кошти.

Коефіцієнт оборотності дебіторської показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємством. За період 2012-2014 рр. цей показник знизився на 6,30. Зменшення значення коефіцієнта – це негативна тенденція і свідчить про те, що ТОВ «Всесвіт» не так швидко отримує кошти від своїх боржників.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству. За період 2012-2014 рр. цей коефіцієнт має тенденцію до зниження, але є достатньо високим. Тобто підприємство менше ніж за місяць сплачує усі рахунки постачальників.

Строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей показує середній період погашення дебіторської або кредиторської заборгованостей підприємства. За 2012-2013 рр., строк погашення дебіторської заборгованості значно менший ніж строк погашення кредиторської заборгованості, тобто підприємство встигає отримати оплату від дебіторів та сплатити свої кредиторські зобов'язання. Строк погашення кредиторської заборгованості у 2014 р. порівняно с 2013 р. значно збільшився (на 10,05), тобто підприємство затримує сплату кредиторських зобов'язань.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів характеризує швидкість реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів перевищує 1, що свідчить про швидку реалізацію товарно-матеріальних запасів підприємства. Але показник за 2012-2014 роки має тенденцію зниження. Це свідчить про те, що на продукцію падає попит.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) показує ефективність використання основних засобів підприємства. Показник фондовіддачі поступово знизився на 6,77, що свідчить про застаріння техніки та обладнання підприємства.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшився за 2012-2014 рр. на 0,278, проте є дуже високим – підприємство використовує власний капітал дуже ефективно.

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів підприємства. Прибуток отриманий на одиницю активів підприємства за 2012-2014 рр. збільшився на 0,004.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства. Прибуток, отриманий підприємством з кожної гривні власного капіталу у 2012-2014 рр. збільшився на 0,005.

Коефіцієнт рентабельності діяльності характеризує ефективність господарської діяльності підприємства. Коефіцієнт рентабельності діяльності збільшився у 2012-2014 рр. на 0,02). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності використання господарської діяльності підприємства. Це – позитивна тенденція.

Коефіцієнт рентабельності продукції характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності. коефіцієнт рентабельності продукції за 2012-2014 рр. зріс на 0,017, тобто підприємство контролює витрати на виробництво і реалізацію продукції, і отримує при цьому достатній чистий прибуток. Нормативного значення для коефіцієнтів рентабельності не існує, але є загальне правило, чим вище значення коефіцієнту, тим краще. Збільшення коефіцієнту протягом звітного періоду свідчить про покращання результатів діяльності підприємства.

Висновки. За проведеним дослідженням фінансового стану ТОВ «Всесвіт» за 2012-2014 рр. можна зробити висновок про те, що аналіз ліквідності підприємства свідчить про те, що баланс підприємства є ліквідним; структура балансу є задовільною; підприємство платоспроможне, тобто підприємству цілком вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства показав, що підприємство стійке, стабільно працює, витрати покриваються отриманим прибутком повністю та вчасно, дебіторська заборгованість повністю дозволяє покривати кредиторську. Аналіз ділової активності підприємства показав, що підприємство платоспроможне, конкурентоспроможне, зобов'язання виконуються вчасно та у повній мірі. Аналіз рентабельності підприємства показав, що підприємство є рентабельними за всіма статтями балансу.

Список використаних джерел

1. Аналіз господарської діяльності. Навчальний посібник / За заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 384с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз. Навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький; Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вид. 2-ге, доповн. та переробл. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 84с.
3. Економічний аналіз. Навчальний посібник / П.М. Коюда та ін. – Х.: Компанія СМІТ, 2013. – 69с.

4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2010. – 662с.

5. Семенов А.Г. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств в умовах нестабільності / А.Г. Семенов, С.А. Король // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 2. – 163-170.

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

БУНДА О.Н., ПЕРОВА Е.М.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Исследовать методические аспекты анализа финансового состояния предприятия.

Методика. Для достижения поставленной цели в статье использовались следующие методы: группировки и сравнения показателей при проведении горизонтального и вертикального анализа, расчет величины отклонений по годам; методы анализа коэффициентов; метод обобщения полученных результатов.

Результаты. В ходе проведенного анализа изучена динамика и структура активов предприятия и источников их образования, проведены необходимые расчеты коэффициентов, характеризующих финансовое состояние предприятия.

Научная новизна. Научная новизна статьи заключается в усовершенствовании существующей модели анализа финансового состояния предприятия ООО «Всесвіт», с целью использования данной модели для финансового состояния других предприятий.

Практическая значимость. Практическое значение полученных результатов заключается в том, что применение усовершенствованной методики в аналитической практике предприятий позволит значительно сократить объемы расчетов и повысить качество принимаемых управленческих решений на предприятии.

Ключевые слова: анализ, активы, коэффициент, ликвидность, платежеспособность, финансовое состояние, финансовая отчетность.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF ANALYSIS OF FINANCIAL CONDITION ENTERPRISE

BUNDA O., PEROVA O,

Kiev National University of Technologies and Design

Purpose. To investigate the methodological aspects of the analysis of financial condition.

Methodology. To ensure the achievement of this goal in the article used the following methods: grouping and comparing performance in the implementation of horizontal and vertical analysis, calculation of deviations from year to year; methods of analysis coefficients; method is a generalization of the results.

Findings. In the course of the study investigated the dynamics and structure of the company's assets and sources of their formation, calculated coefficients, which are characterized the financial condition of the company.

Originality. Scientific novelty of the article is to improve the existing model of financial analysis company LLC "Vsesvit", which can be used for other enterprises.

Practical value. The practical significance of these results is that the application of the advanced techniques in analytical practice companies will significantly reduce the amount of calculation, and improve the quality of management solutions for the enterprise.

Keywords: analysis, assets, liquidity, solvency, financial condition and financial statements.